HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

26 aprilie 2007 *

În cauza C-392/05,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Symvoulio tis Epikrateias (Grecia), prin decizia din 30 iunie 2005, primită de Curte la 31 octombrie 2005, în procedura

Georgios Alevizos

împotriva

Ypourgos Oikonomikon,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul K. Lenaerts (raportor), președinte de cameră, domnul E. Juhász, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii J. Malenovský și T. von Danwitz, judecători,

* Limba de procedură: greaca.

avocat general: doamna J. Kokott,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 decembrie 2006,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Alevizos, de P. Damouli, dikigoros;

— pentru guvernul elen, de domnii M. Apessos, I. Bakopoulos și K. Boskovits, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul D. Triantafyllou, în calitate de agent,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 25 ianuarie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 6 din Directiva 83/183/CEE a Consiliului din 28 martie 1983 privind scutirile de taxe aplicabile importurilor permanente de proprietăți ale persoanelor fizice dintr-un stat membru (JO L 105, p. 64, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 71), astfel cum a fost modificată prin Directiva 89/604/CEE a Consiliului din 23 noiembrie 1989 (JO L 348, p. 28, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 90, denumită în continuare „Directiva 83/183").

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Alevizos, pe de o parte, și Ypourgos Oikonomikon (ministrul de finanțe), pe de altă parte, în legătură cu accizele și cu o taxă specială suplimentară unică de înmatriculare (denumită în continuare „taxa specială de înmatriculare") la plata cărora a fost obligat domnul Alevizos cu ocazia importului definitiv în Grecia al unui vehicul pentru uz personal provenind din Italia.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

Directiva 83/183

3 Primul și al doilea considerent ale Directivei 83/183 sunt formulate în termenii următori:

„întrucât, pentru ca populația statelor membre să devină mai conștientă de existența Comunității Europene, trebuie adoptate măsuri suplimentare în beneficiul indivizilor, pentru a crea în Comunitate condiții similare cu cele de pe piața internă;

întrucât dificultățile privind impozitarea importului de proprietate privată de către persoane particulare dintr-un stat membru în altul împiedică circulația liberă a persoanelor în interiorul Comunității; întrucât, prin urmare, aceste dificultăți trebuie eliminate cât mai curând prin introducerea de scutiri de taxe".

4 Potrivit articolului 1 alineatul (1) din Directiva 83/183, fiecare stat membru scutește, conform condițiilor și în cazurile prevăzute de această directivă, „de impozitul pe cifra de afaceri, de accize și de orice alte impozite pe consum care se aplică în mod normal [la] importul permanent [de] proprietăți personale dintr-un alt stat membru de către persoane fizice".

5 Alineatul (2) al aceluiași articol 1 prevede:

„Drepturile și taxele specifice și/sau periodice legate de folosirea acestor proprietăți în interiorul țării, precum taxele de înregistrare a vehiculelor, taxele de drum și abonamentele TV nu sunt reglementate de prezenta directivă."

6 Articolul 2 din Directiva 83/183 prevede:

„(1) În sensul prezentei directive, «proprietate personală» înseamnă proprietatea pentru uz personal a persoanei în cauză sau pentru nevoile gospodăriei. O asemenea proprietate nu poate să reflecte niciun interes comercial, prin natura sau cantitatea sa, și nici nu este destinată unei activități economice în sensul articolului 4 din Directiva 77/388/CEE [...]

(2) Scutirea prevăzută în articolul 1 se acordă proprietății personale:

[...]

(b) care a fost utilizată de persoana în cauză înainte de schimbarea reședinței sau de stabilire a reședinței secundare. În cazul autovehiculelor (inclusiv remorcile acestora), rulotelor, locuințelor mobile, ambarcațiunilor de agrement și aeronavelor private, statele membre pot solicita ca persoana în cauză să le fi utilizat pentru o perioadă de cel puțin șase luni înainte de schimbarea reședinței.

[...]"

7 Noțiunea „domiciliu stabil" în sensul Directivei 83/183 este definită la articolul 6 alineatul (1) al acesteia, care se referă la „[n]ormele generale de stabilire a domiciliului" în termenii următori:

„În sensul prezentei directive, «domiciliu stabil» înseamnă locul unde o persoană locuiește de obicei, cel puțin 185 de zile în fiecare an calendaristic, din cauza relațiilor sale personale sau profesionale sau, în cazul persoanelor care nu au relații profesionale, ci doar personale, în cazul cărora se pot demonstra legături strânse între respectiva persoană și locul în care locuiește.

Totuși, domiciliul stabil al unei persoane ale cărei relații profesionale se află într-un alt loc decât cel al relațiilor sale personale și care, drept urmare, locuiește pe rând în mai multe locuri situate în două sau mai multe state membre se consideră a fi locul unde acea persoană are legături personale, cu condiția ca acea persoană să se întoarcă acolo în mod regulat. Această ultimă condiție nu trebuie îndeplinită dacă persoana trăiește într-un stat membru pentru a îndeplini o însărcinare pe o perioadă limitată. Frecventarea unei universități sau a unei școli nu implică transferul domiciliului stabil."

8 Conform articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Directiva 83/183, scutirea prevăzută la articolul 1 se acordă pentru proprietatea personală importată de o persoană fizică în cazul schimbării domiciliului stabil.

Directiva 92/12/CEE

9 Al treilea, al patrulea și al douăzecilea considerent ale Directivei 92/12/CEE a Consiliului din 25 februarie 1992 privind regimul general al produselor supuse accizelor și privind deținerea, circulația și monitorizarea acestor produse (JO L 76, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 129) prevăd:

„întrucât este necesară o definiție a conceptului de produse supuse accizelor; întrucât numai mărfurile care sunt supuse accizelor în toate statele membre pot face obiectul unor dispoziții comunitare; [...]

întrucât, pentru a asigura instituirea și funcționarea pieței interne, aplicarea accizelor trebuie să fie identică în toate statele membre;

[...]

întrucât, în urma eliminării principiului privind taxele la import în relațiile dintre statele membre, dispozițiile privind scutirile de taxe la import nu se mai aplică în ceea ce privește relațiile dintre statele membre; întrucât, prin urmare, aceste dispoziții ar trebui abrogate și directivele în cauză ar trebui adaptate în consecință".

10 Directiva 92/12 are ca obiect, potrivit articolului 1 alineatul (1) din aceasta, să „stabil[ească] regimurile pentru produsele supuse accizelor și altor taxe indirecte care sunt percepute direct sau indirect pentru consumul acestor produse, cu excepția taxei pe valoarea adăugată și a taxelor impuse de Comunitate".

11 Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 92/12 prevede:

„Prezenta directivă se aplică la nivel comunitar următoarelor produse, conform definiției din directivele relevante:

— uleiuri minerale;

— alcool și băuturi alcoolice;

— tutun prelucrat."

12 Conform articolului 23 alineatul (3) din Directiva 92/12:

„Dispozițiile privind accizele stabilite în următoarele directive încetează să se mai aplice de la 31 decembrie 1992:

[...]

— Directiva 83/183/CEE [...];

[...]"

Reglementarea națională

13 Directiva 83/183 a fost transpusă în dreptul elen prin Ordinul D.264/23 al ministrului de finanțe din 8 martie 1985 (FEK B' 139/18.3.1985). Acest ordin a fost înlocuit prin Ordinul D.245/11 al ministrului de finanțe din 1 martie 1988 (FEK B' 195/6.4.1988, denumit în continuare „Ordinul D.245/11").

14 Potrivit articolului 1 alineatul 1 din Ordinul D.245/11, acesta „stabilește cazurile în care se acordă o scutire pentru taxele vamale și alte impozite pentru bunurile personale importate de persoane fizice".

15 Articolul 2 alineatul 1 litera c) din Ordinul D.245/11, în versiunea care rezultă din articolul 15 din Legea 2187/1994 (FEK A' 16), care a fost adoptat în urma hotărârii Curții de Justiție din 2 august 1993, Comisia/Grecia (C-9/92, Rec., p. I-4467), preia definiția noțiunii de domiciliu stabil conținută în articolul 6 alineatul (1) din Directiva 83/183.

16 Articolul 3 alineatul 1 din Ordinul D.245/11 stabilește principiul scutirii de taxe vamale și de alte impozite în ceea ce privește bunurile personale importate de persoane fizice care își transferă domiciliul stabil din alt stat în Grecia.

17 În capitolul 8 din Ordinul D.245/11 figura un articol 25, formulat după cum urmează:

„1. Scutirile prevăzute la articolul 3 din prezentul ordin sunt acordate pentru proprietățile personale importate de resortisanții greci cu domiciliul stabil în Grecia

care au părăsit țara pentru a lucra în străinătate, unde au stat mai mult de doi (2) ani consecutivi pentru a desfășura o muncă salariată sau nesalariată și care, la sfârșitul perioadei de muncă, se întorc în Grecia pentru a se stabili definitiv.

2. Printre persoanele vizate de alineatul precedent figurează funcționarii publici greci (inclusiv diplomații), funcționarii din domeniul justiției, ofițerii, subofițerii și soldații forțelor armate, ai corpurilor de securitate și ai corpului portuar care au locuit în străinătate mai mult de doi (2) ani consecutivi, exclusiv în interes de serviciu, și care, la sfârșitul serviciului, revin definitiv în Grecia sau se întorc aici în vederea unei mutări."

18 Articolul 6 alineatul 13 din Legea 2459/1997 privind abrogarea unor scutiri fiscale și alte dispoziții (FEK A' 17) a abrogat printre altele articolul 25 din Ordinul D.245/11 „privind scutirea referitoare la proprietățile personale ale grecilor care lucrează în străinătate, însă numai în ceea ce privește mijloacele de transport". Conform aceleiași dispoziții, „[p]entru vehiculele destinate transportului de pasageri pe care persoanele menționate anterior le aveau în posesie la 31 decembrie 1996, în caz de vămuire în termen de șase (6) luni de la publicarea prezentei legi în *Monitorul Oficial al Republicii Elene*, acciza este calculată pe baza coeficienților definiți la articolul 37 din Legea 1882/1990, astfel cum a fost modificată". Această dispoziție a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1997. Termenul prevăzut la articolul 6 alineatul 13 a fost prorogat până la 31 decembrie 1997 prin articolul 32 alineatul 1 din Legea 2523/1997 (FEK A' 179).

19 Directiva 92/12 a fost transpusă în dreptul elen prin Legea 2127/1993 privind armonizarea cu dreptul comunitar a regimului fiscal al produselor petroliere, al

alcoolului etilic și al băuturilor alcoolice, precum și al tutunului prelucrat și alte dispoziții (FEK A' 48).

20 Articolul 75 din Legea 2127/1993 prevede:

„Autovehiculele și motocicletele care îndeplinesc condițiile enunțate la articolele 9 și 10 din Tratatul CEE și sunt expediate sau transportate în țară din alte state membre ale Comunității sunt supuse la plata accizelor prevăzute pentru vehiculele corespunzătoare care sunt importate sau fabricate pe teritoriul național."

21 Articolul 83 din aceeași lege prevede:

„Scutirea totală sau parțială de la plata accizelor care este prevăzută de dispozițiile relevante în vigoare pentru vehicule importate definitiv din țări terțe se aplică și vehiculelor vizate de articolul 75, în aceleași condiții."

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

22 Domnul Alevizos, ofițer în aviația militară elenă, a fost repartizat pentru perioada cuprinsă între 12 iulie 1995 și 8 august 1997, printr-un decret al ministrului elen al

apărării, la cartierul general al forțelor aliate din sudul Europei, situat la Napoli (Italia), unde a ocupat un post în cadrul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO). O decizie a șefului de stat major general al aviației militare a aprobat mutarea, cu o indemnizație de serviciu, a soției și a celor doi copii ai domnului Alevizos.

23 La sfârșitul duratei de serviciu prevăzute pentru acest post, consulatul general al Republicii Elene din Napoli a emis, pentru domnul Alevizos și membrii familiei sale, un atestat de întoarcere în Grecia în care domnul Alevizos era calificat drept persoană căreia i se aplica Ordinul D.245/11, capitolul 8.

24 La acest atestat a fost anexată o declarație a persoanei în cauză conform căreia aceasta dorea să importe în Grecia un vehicul automobil pentru uz personal, marca Mercedes, modelul E 200 (anul de fabricație 1996), pe care îl cumpărase în Germania la 17 decembrie 1996 și în posesia căruia a intrat la 23 decembrie același an.

25 La întoarcerea sa în Grecia, domnul Alevizos a depus la biroul vamal din Eleusina o declarație de transfer al acestui vehicul.

26 Prin decizia din 28 august 1997, respectivul birou a solicitat domnului Alevizos plata unei sume de 4 136 413 GRD, cu titlu de accize prevăzute la articolul 75 din Legea 2127/1993, această sumă fiind calculată, conform articolului 6 alineatul 13 din Legea 2459/1997, pe baza coeficienților reduși definiți la articolul 37 din Legea 1882/1990, în vigoare la acea dată. Prin aceeași decizie, biroul vamal a solicitat persoanei în cauză și plata unei sume de 1 470 775 GRD, cu titlu de taxă specială de înmatriculare, în temeiul articolului 15 alineatul 7 din Legea 2367/1953.

27 După ce a achitat sumele care i-au fost solicitate atât cu titlu de accize, cât și cu titlu de taxă specială de înmatriculare (denumite în continuare, împreună, „taxele în discuție în acțiunea principală"), domnul Alevizos a introdus o acțiune împotriva deciziei de taxare din 28 august 1997 la Dioikitiko Protodikeio Athinon (Tribunalul Administrativ de Primă Instanță din Atena), care a modificat în parte această decizie, majorând procentajul de deducere pentru uzura vehiculului provenită dintr-o utilizare normală a acestuia.

28 Domnul Alevizos a declarat apel împotriva acestei hotărâri la Dioikitiko Efeteio Athinon (Curtea Administrativă de Apel din Atena).

29 Confirmând hotărârea pronunțată în primă instanță, această din urmă instanță a considerat că șederea domnului Alevizos la Napoli intra în cadrul unei misiuni de serviciu cu durată determinată și că, pe durata afectării sale pe un post la NATO în

acest oraș, domiciliul său stabil, în sensul articolului 6 alineatul (1) din Directiva 83/183 și al articolului 2 din Ordinul D.245/11, rămăsese în Grecia, unde se situa centrul permanent al intereselor sale personale și profesionale, în pofida faptului că membrii familiei sale îl însoțiseră în Italia.

30 În consecință, Dioikitiko Efeteio Athinon s-a pronunțat în sensul că situația domnului Alevizos nu se încadra la articolul 3 din Ordinul D.245/11, ci la articolul 25 alineatele 1 și 2 din același ordin și la articolul 6 alineatul 13 din Legea 2459/1997, care a abrogat, începând cu 1 ianuarie 1997, dispozițiile articolului 25.

31 Domnul Alevizos a declarat recurs la instanța de trimitere împotriva hotărârii pronunțate de Dioikitiko Efeteio Athinon.

32 În aceste condiții, având îndoieli cu privire la modul de interpretare a noțiunii „domiciliu stabil" în sensul articolului 6 alineatul (1) din Directiva 83/183, Symvoulio tis Epikrateias (Consiliul de Stat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Funcționarii publici și ofițerii, subofițerii și soldații forțelor armate, ai corpurilor de securitate și ai corpului portuar sunt supuși, precum ceilalți lucrători, dispozițiilor

articolului 6 din Directiva 83/183/CEE a Consiliului și pot dobândi un «domiciliu stabil» într-o altă țară unde locuiesc cel puțin 185 de zile pe an calendaristic pentru a efectua o misiune de serviciu cu o durată determinată sau aceștia continuă, chiar și pe durata misiunii lor în această altă țară, să aibă domiciliul stabil în Grecia, indiferent de faptul că și-au transferat în această altă țară relațiile personale și profesionale?"

Cu privire la întrebarea preliminară

33 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 6 alineatul (1) din Directiva 83/183 trebuie interpretat în sensul că un membru al personalului administrației publice, al forțelor armate, al corpurilor de securitate sau al corpului portuar al unui stat membru, care locuiește cel puțin 185 de zile pe an într-un alt stat membru împreună cu membrii familiei sale în scopul de a îndeplini în acest din urmă stat o misiune de serviciu cu o durată determinată, are, pe durata acestei misiuni, domiciliul stabil, în sensul respectivului articol 6 alineatul (1), în acest alt stat membru sau, dimpotrivă, continuă să dispună de acesta în primul stat membru.

34 Înainte de a răspunde la această întrebare, trebuie verificat dacă Directiva 83/183 este aplicabilă cauzei din acțiunea principală.

Cu privire la aplicabilitatea Directivei 83/183

35 În primul rând, în ceea ce privește aplicarea în timp a Directivei 83/183, trebuie să se examineze argumentele guvernului elen potrivit cărora dispozițiile acestei directive

referitoare la accize încetaseră, în temeiul Directivei 92/12, să fie aplicabile la data la care vehiculul domnului Alevizos a fost transferat din Italia în Grecia.

36 În această privință, trebuie arătat că sfera de aplicare a Directivei 92/12 este definită la articolul 3 alineatul (1) al acesteia prin trimitere la trei categorii de produse enumerate limitativ, care corespund, după cum reiese din al treilea considerent al directivei, mărfurilor care sunt tratate drept produse supuse la plata accizelor „în toate statele membre". Această enumerare nu conține autovehiculele, care sunt așadar excluse din sfera de aplicare a acestei directive.

37 Astfel cum a arătat avocatul general la punctele 33 și 34 din concluziile sale, pentru motive care țin în special de securitatea juridică, nu poate fi admis ca unei dispoziții speciale din Directiva 92/12, în acest caz articolul 23 alineatul (3) din directivă, să îi fie recunoscută, în absența oricărei indicații exprese în acest sens din partea legiuitorului, o sferă de aplicare mai largă decât cea dată, în general, acestei directive de articolul 3 alineatul (1) din aceasta.

38 Mai mult, în timp ce, pentru produsele menționate la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 92/12, armonizarea realizată de aceasta, în special prin uniformizarea criteriilor de exigibilitate a accizelor în Comunitate, pentru a asigura instituirea și funcționarea pieței interne (a se vedea al patrulea considerent din aceeași directivă; a se vedea și hotărârea din 2 aprilie 1998, EMU Tabac și alții, C-296/95, Rec, p. I-1605, punctul 22, hotărârea din 5 aprilie 2001, Van de Water, C-325/99, Rec., p. I-2729,

punctul 39, și hotărârea din 29 aprilie 2004, Comisia/Germania, C-240/01, Rec., p. I-4733, punctul 36), permite înlăturarea dublei impuneri în relațiile dintre statele membre și, prin urmare, face inutilă aplicarea la aceste produse a dispozițiilor Directivei 83/183 referitoare la scutirea la import în materie de accize (a se vedea al douăzecilea considerent al Directivei 92/12), situația este, în schimb, diferită pentru celelalte produse.

39 Într-adevăr, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 37 din concluziile sale, în absența unei măsuri comunitare de armonizare comparabilă celor stabilite prin Directiva 92/12 pentru produsele vizate la articolul 3 alineatul (1) al acesteia, aceste alte produse riscă o dublă impunere în relațiile intracomunitare. Având în vedere obiectivul de instituire a pieței interne, un astfel de risc justifică menținerea aplicării dispozițiilor din Directiva 83/183 referitoare la scutirile fiscale în ceea ce privește aceste produse.

40 Rezultă că articolul 23 alineatul (3) din Directiva 92/12, conform căruia dispozițiile din Directiva 83/183 care se referă la plata accizelor încetează să producă efecte de la data de 31 decembrie 1992, vizează acele dispoziții numai în măsura în care acestea privesc cele trei categorii de produse enumerate la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 92/12. Dispozițiile respective rămân așadar aplicabile după această dată în ceea ce privește celelalte produse, precum autovehiculele, care nu intră în sfera de aplicare a Directivei 92/12.

41 În al doilea rând, este important să se verifice, în ceea ce privește sfera de aplicare personală a Directivei 83/183, dacă, astfel cum susține guvernul elen, aceasta vizează numai importurile de bunuri efectuate de lucrători în sensul articolului 39 CE, cu excluderea acelora efectuate de membrii unei administrații publice, precum domnul Alevizos.

42 În această privință, trebuie arătat de la bun început că Directiva 83/183 a fost adoptată în temeiul articolului 99 din Tratatul CE (devenit articolul 93 CE). Prin această dispoziție, Consiliul Comunităților Europene a fost abilitat să procedeze la armonizarea legislațiilor naționale referitoare, printre altele, la accize, în măsura în care această armonizare este necesară pentru a asigura instituirea și funcționarea pieței interne (hotărârea Comisia/Germania, citată anterior, punctul 35).

43 Pe de altă parte, din coroborarea primului și a celui de al doilea considerent ale Directivei 83/183 cu articolele 1 și 2 din aceeași directivă rezultă că aceasta a fost adoptată în favoarea „persoanelor fizice" în scopul de a ameliora libera circulație a „persoanelor" în Comunitate și de a crește astfel sentimentul de apartenență la aceasta din urmă și că, pentru realizarea acestui obiectiv, directiva urmărește să faciliteze importurile de proprietăți personale, definite ca bunuri destinate „uz[ului] personal al persoanei în cauză sau pentru nevoile gospodăriei".

44 Prin urmare, sfera de aplicare personală a Directivei 83/183 nu poate să fie limitată la lucrători în sensul articolului 39 CE și nici să excludă dintre aceștia din urmă pe cei care ocupă un post în cadrul administrației publice a unui stat membru.

45 Rezultă că o situație precum aceea a domnului Alevizos intră în sfera de aplicare personală a Directivei 83/183.

46 În al treilea rând, trebuie să se examineze sfera de aplicare materială a Directivei 83/183 în ceea ce privește taxele în discuție în acțiunea principală.

47 Potrivit articolului 1 alineatul (1) din Directiva 83/183, în sfera de aplicare a scutirii prevăzute de această dispoziție intră printre altele „accizele și orice alte impozite pe consum care se aplică în mod normal proprietăților la importul permanent de proprietăți personale dintr-un alt stat membru de către persoane fizice".

48 În cazul de față, una dintre cele două taxe în discuție în acțiunea principală constituie, conform dreptului național aplicabil, „accize" (a se vedea punctul 26 din prezenta hotărâre) și intră așadar în mod normal în sfera de aplicare a scutirii fiscale prevăzute la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 83/183. Denumirea taxei în dreptul național nefiind totuși, în sine, decisivă (a se vedea hotărârea din 15 iulie 2004, Lindfors, C-365/02, Rec., p. I-7183, punctul 24), va fi de competența instanței de trimitere să verifice dacă această taxă poate fi considerată drept aplicabilă în mod normal la importul permanent în Grecia al unui vehicul personal provenind dintr-un alt stat membru, astfel cum impune articolul 1 alineatul (1).

49 În ceea ce privește taxa specială de înmatriculare, a cărei plată a fost de asemenea solicitată persoanei în cauză (a se vedea punctul 26 din prezenta hotărâre), trebuie amintit că, în temeiul jurisprudenței constante a Curții, pentru a intra în sfera de aplicare a scutirii fiscale prevăzute la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 83/183, taxa respectivă trebuie să corespundă, conform dreptului național aplicabil, unei impozitări legate de importul în sine. În schimb, dacă dispozițiile naționale care reglementează taxa respectivă situează faptul generator al acesteia într-un alt context decât cel al operațiunii de import, precum prima înmatriculare sau utilizarea vehiculului pe teritoriul național, acea taxă nu intră în sfera de aplicare a articolului 1 alineatul (1) din Directiva 83/183 (a se vedea hotărârea din 29 aprilie 2004, Weigel, C-387/01, Rec., p. I-4981, punctul 47, hotărârea Lindfors, citată anterior, punctul 26, și hotărârea din 16 iunie 2005, Comisia/Danemarca, C-138/04, nepublicată în Recueil, punctul 13).

50 Cum din dosarul adus la cunoștința Curții lipsește orice indicație referitoare la faptul generator al taxei speciale de înmatriculare (în discuție în acțiunea principală), este de competența instanței de trimitere să efectueze verificările necesare, în lumina jurisprudenței amintite la punctul precedent, pe baza dispozițiilor naționale relevante.

51 Din cele de mai sus rezultă că accizele de tipul celor aflate în discuție în acțiunea principală intră în sfera de aplicare a scutirii fiscale prevăzute la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 83/183 din momentul în care se confirmă – ceea ce intră în competența instanței de trimitere să verifice – că se aplică în mod normal la importul permanent, de către o persoană fizică, al unui vehicul pentru uz personal provenind dintr-un alt stat membru. O taxă specială suplimentară unică de înmatriculare precum cea în discuție în acțiunea principală intră, de asemenea, în sfera de aplicare a respectivului articol 1 alineatul (1) din momentul în care se confirmă – ceea ce intră în competența instanței de trimitere să verifice – că este legată de operațiunea de import în sine al vehiculului.

52 Dacă se confirmă că taxele în discuție în acțiunea principală intră în sfera de aplicare a scutirii fiscale prevăzute la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 83/183, atunci s-ar pune problema interpretării articolului 6 alineatul (1) din această directivă.

Cu privire la interpretarea articolului 6 alineatul (1) din Directiva 83/183

53 În această privință, trebuie, pe de o parte, amintit că obiectivul Directivei 83/183, în lumina căruia este necesar să se răspundă la întrebarea adresată, este, conform considerentelor acesteia, de a favoriza libera circulație a persoanelor fizice în interiorul Comunității. Desființarea barierelor fiscale la importul într-un stat membru de proprietăți personale care se află într-un alt stat membru se dovedește a fi, în această perspectivă, deosebit de necesară pentru crearea unor condiții similare celor de pe piața internă (a se vedea, prin analogie, hotărârea din 12 iulie 2001, Louloudakis, C-262/99, Rec., p. I-5547, punctul 58).

54 Pe de altă parte, în legătură cu articolul 7 din Directiva 83/182/CEE a Consiliului din 28 martie 1983 privind scutirile de taxă în interiorul Comunității pentru anumite mijloace de transport importate temporar dintr-un stat membru în altul (JO L 105, p. 59, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 66), care definește noțiunea de domiciliu stabil în termeni analogi celor folosiți la articolul 6 din Directiva 83/183, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că criteriile de stabilire a acestei noțiuni vizează atât legătura, profesională și personală, a unei persoane cu un loc determinat, cât și durata acestei legături și că aceste criterii trebuie, în consecință, să fie examinate

cumulativ (a se vedea hotărârea din 23 aprilie 1991, Ryborg, C-297/89, Rec., p. I-1943, punctul 19, și hotărârea Louloudakis, citată anterior, punctul 51).

55 Domiciliul stabil trebuie considerat ca fiind locul în care persoana în cauză și-a stabilit centrul permanent al intereselor sale (a se vedea, prin analogie, hotărârile citate anterior Ryborg, punctul 19, și Louloudakis, punctul 51).

56 Criteriul referitor la permanență face trimitere la condiția potrivit căreia persoana în cauză trebuie să locuiască în mod obișnuit în locul respectiv timp de cel puțin 185 de zile pe an calendaristic. În acțiunea principală, în care, conform celor constatate de instanța de trimitere, această condiție este îndeplinită, durata determinată a repartizării domnului Alevizos pe un post la NATO în Italia nu exclude așadar, în sine, faptul că acesta a avut, pe durata perioadei respective, domiciliul stabil în acest stat membru.

57 Pentru a determina domiciliul stabil drept centru permanent al intereselor persoanei în cauză, trebuie ținut seama de toate elementele de fapt relevante (a se vedea hotărârea Ryborg, citată anterior, punctul 20), și anume, în special, prezența fizică a acesteia, aceea a membrilor familiei sale, posesia unei locuințe, locul unde copiii sunt școlarizați în mod efectiv, locul unde sunt exercitate activitățile profesionale, locul unde sunt situate interesele patrimoniale, cel al legăturilor administrative cu autoritățile publice și cu organismele sociale, în măsura în care respectivele elemente exprimă voința acestei persoane de a da o anumită stabilitate locului de legătură, datorită unei continuități care rezultă dintr-un obicei de viață și din desfășurarea unor raporturi sociale și profesionale normale (hotărârea Louloudakis, citată anterior, punctul 55).

58 Trebuie adăugat că, deși, conform articolului 6 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 83/183, elementul referitor la frecventarea unei instituții de învățământ nu implică transferul domiciliului stabil atunci când privește chiar persoana în cauză, acesta poate totuși, în context familial, să constituie indiciul unui astfel de transfer atunci când, astfel cum a precizat domnul Alevizos în observațiile sale scrise, se referă la copiii acesteia (a se vedea, prin analogie, hotărârea Louloudakis, citată anterior, punctul 56).

59 În ceea ce privește argumentul guvernului elen potrivit căruia domnul Alevizos, în cazul de față, și-ar fi păstrat, pe durata perioadei în care a fost repartizat pe un post la NATO în Italia, legăturile profesionale pe care le avea cu administrația elenă, precum și o legătură socială și fiscală cu Grecia, trebuie arătat, pe de o parte, că această circumstanță eventuală nu este de natură să anuleze faptul că, pe durata perioadei respective, persoana în cauză și-a exercitat activitatea profesională în Italia, unde se afla în acel moment centrul legăturilor sale profesionale, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 66 din concluziile sale.

60 Pe de altă parte, din articolul 6 alineatul (1) paragraful al doilea din Directiva 83/183 rezultă că această dispoziție privilegiază legăturile personale în ipoteza în care persoana interesată nu ar dispune de legături personale și profesionale care să fie concentrate într-un singur stat membru (a se vedea, prin analogie, hotărârea Louloudakis, citată anterior, punctul 52).

61 Astfel, articolul 6 alineatul (1) din Directiva 83/183 prevede luarea în considerare în același timp a legăturilor profesionale și a legăturilor personale într-un loc determinat și trebuie interpretat în sensul că, în ipoteza în care o apreciere globală a legăturilor profesionale și personale nu este suficientă pentru a localiza centrul permanent al intereselor persoanei respective, trebuie dată întâietate, pentru a efectua această localizare, legăturilor personale (a se vedea, prin analogie, hotărârea Louloudakis, citată anterior, punctul 53).

62 Din cele de mai sus rezultă că articolul 6 alineatul (1) din Directiva 83/183 trebuie interpretat în sensul că un membru al personalului administrației publice, al forțelor armate, al corpurilor de securitate sau al corpului portuar al unui stat membru, care locuiește cel puțin 185 de zile pe an într-un alt stat membru împreună cu membrii familiei sale în scopul de a îndeplini în acest din urmă stat o misiune de serviciu cu o durată determinată, are, pe durata acestei misiuni, domiciliul stabil, în sensul respectivului articol 6 alineatul (1), în acest alt stat membru.

Cu privire la articolele 18 CE și 39 CE

63 Comisia Comunităților Europene a invocat în cursul ședinței faptul că litigiul din acțiunea principală putea fi examinat și prin prisma articolelor 18 CE și 39 CE.

64 În această privință, chiar dacă pe plan formal instanța de trimitere și-a limitat întrebarea la interpretarea articolului 6 din Directiva 83/183, o astfel de împrejurare nu împiedică Curtea să îi furnizeze toate elementele de interpretare a dreptului comunitar care pot fi utile pentru judecarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă această instanță a făcut sau nu referire la acestea în întrebarea sa (a se vedea în acest sens hotărârea din 12 decembrie 1990, SARPP, C-241/89, Rec., p. I-4695, punctul 8, hotărârea din 4 martie 1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, Rec., p. I-1301, punctul 16, hotărârea Weigel, citată anterior, punctul 44, și hotărârea Lindfors, citată anterior, punctul 32).

65 În cazul de față, în ipoteza în care taxele în discuție în acțiunea principală nu ar intra în sfera de aplicare a articolului 1 alineatul (1) din Directiva 83/183, trebuie examinate consecințele pe care aplicarea acestor taxe le are asupra dreptului unui resortisant comunitar, precum domnul Alevizos, la liberă circulație, consacrat la articolele 18 CE și 39 CE.

66 Conform unei jurisprudențe consacrate, articolul 18 CE, care prevede, în general, dreptul oricărui cetățean al Uniunii la libera circulație și la ședere pe teritoriul statelor membre, își găsește o expresie specifică în articolul 39 CE, în ceea ce privește libera circulație a lucrătorilor (a se vedea hotărârea din 26 noiembrie 2002, Oteiza Olazabal, C-100/01, Rec., p. I-10981, punctul 26, și hotărârea din 9 noiembrie 2006, Turpeinen, C-520/04, Rec., p. I-10685, punctul 13). În aceste condiții, trebuie să se verifice în prealabil dacă litigiul principal poate intra în sfera de aplicare a articolului 39 CE.

67 În această privință, trebuie amintit că noțiunea „lucrător", în sensul articolului 39 CE, are o semnificație comunitară și nu trebuie interpretată restrictiv. Trebuie considerată ca fiind „lucrător" orice persoană care exercită activități reale și efective, cu excepția activităților care sunt atât de reduse încât apar ca fiind pur marginale și accesorii. Caracteristica relației de muncă o constituie, conform jurisprudenței Curții, împrejurarea că o persoană îndeplinește într-o anumită perioadă de timp, în favoarea unei alte persoane și sub îndrumarea acesteia, prestații în contrapartida cărora primește o remunerație (a se vedea printre altele hotărârea din 3 iulie 1986, Lawrie-Blum, 66/85, Rec., p. 2121, punctele 16 și 17, hotărârea din 23 martie 2004, Collins, C-138/02, Rec., p. I-2703, punctul 26, și hotărârea din 7 septembrie 2004, Trojani, C-456/02, Rec., p. I-7573, punctul 15).

68 Astfel cum rezultă dintr-o jurisprudență consacrată, natura juridică a relației de muncă nu este determinantă pentru aplicarea articolului 39 CE (a se vedea printre altele hotărârea din 12 februarie 1974, Sotgiu, 152/73, Rec., p. 153, punctul 5, hotărârea din 31 mai 1989, Bettray, 344/87, Rec., p. 1621, punctul 16, și hotărârea Trojani, citată anterior, punctul 16). Faptul că lucrătorul este angajat ca funcționar sau că legătura de muncă nu intră în sfera dreptului privat, ci a dreptului public nu are importanță în această privință (a se vedea hotărârea Sotgiu, citată anterior, punctul 5).

69 Mai mult, admițând că funcția ocupată de domnul Alevizos în cadrul aviației militare elene înainte de a fi repartizat temporar pe un post la NATO poate intra în cadrul noțiunii „încadrare în administrația publică" în sensul articolului 39 alineatul (4) CE, în măsura în care ar implica o participare, directă sau indirectă, la exercitarea autorității publice și la funcțiile care au ca obiect salvgardarea intereselor generale ale statului sau ale altor colectivități publice (a se vedea în această privință hotărârea din 17 decembrie 1980, Comisia/Belgia, 149/79, Rec., p. 3881, punctul 10, hotărârea din 2 iulie 1996, Comisia/Grecia, C-290/94, Rec., p. I-3285, punctul 2, și hotărârea din 30 septembrie 2003, Anker și alții, C-47/02, Rec., p. I-10447, punctul 58), trebuie amintit că derogările admise de această dispoziție nu pot, având în vedere caracterul fundamental, în sistemul Tratatului CE, al principiului liberei circulații a lucrătorilor în interiorul Comunității, să aibă o aplicare care să depășească scopul pentru care a fost inserată această clauză de excepție (hotărârea Sotgiu, citată anterior, punctul 4).

70 Scopul respectiv este acela de a rezerva statelor membre posibilitatea de a restrânge admiterea resortisanților străini pe anumite posturi din administrația publică (hotărârea Sotgiu, citată anterior, punctul 4), ce presupun, din partea titularilor lor, existența unui raport special de solidaritate față de stat, precum și reciprocitatea de

drepturi și de obligații care constituie fundamentul legăturii de cetățenie (a se vedea hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 10). În schimb, articolul 39 alineatul (4) CE nu poate avea ca efect privarea unui lucrător, odată ce a fost admis în serviciul administrației publice a unui stat membru, de aplicarea dispozițiilor de la alineatele (1)-(3) ale articolului 39 CE (a se vedea în acest sens hotărârea Sotgiu, citată anterior, punctul 4).

71 Pe de altă parte, niciun element din dosar nu indică, în cazul de față, că încasarea taxelor în discuție în acțiunea principală ar fi fost legată de statutul domnului Alevizos de ofițer în aviația militară elenă. Acele taxe i s-au impus în calitatea sa de persoană care și-a transferat domiciliul dintr-un stat membru în altul.

72 În ceea ce privește repartizarea temporară a domnului Alevizos pe un post la NATO, potrivit unei jurisprudențe constante, un resortisant comunitar care lucrează într-un stat membru, altul decât statul său de origine, nu își pierde calitatea de „lucrător", în sensul articolului 39 alineatul (1) CE, ca urmare a faptului că ocupă un post într-o organizație internațională (a se vedea în special hotărârea din 15 martie 1989, Echternach și Moritz, 389/87 și 390/87, Rec., p. 723, punctele 11 și 15, hotărârea din 13 noiembrie 2003, Schilling și Fleck-Schilling, C-209/01, Rec., p. I-13389, punctul 28, hotărârea din 16 decembrie 2004, My, C-293/03, Rec., p. I-12013, punctul 37, și hotărârea din 16 februarie 2006, Öberg, C-185/04, Rec., p. I-1453, punctul 12).

73 Rezultă că unui resortisant al unui stat membru, precum domnul Alevizos, nu i se poate refuza să beneficieze de drepturile și de protecția conferite de articolul 39 CE (a se vedea în acest sens hotărârea Öberg, citată anterior, punctul 13).

74 Rezultă dintr-o jurisprudență constantă a Curții că ansamblul dispozițiilor tratatului privind libera circulație a persoanelor vizează să faciliteze, pentru resortisanții comunitari, exercitarea activităților profesionale de orice natură pe întreg teritoriul Comunității (a se vedea în special hotărârea din 15 decembrie 1995, Bosman, C-415/93, Rec., p. I-4921, punctul 94, hotărârea din 26 ianuarie 1999, Terhoeve, C-18/95, Rec., p. I-345, punctul 37, hotărârea din 27 ianuarie 2000, Graf, C-190/98, Rec., p. I-493, punctul 21, și hotărârea Weigel, citată anterior, punctul 52).

75 În speță, încasarea taxelor în discuție în acțiunea principală ar putea avea ca efect să facă mai puțin atrăgătoare întoarcerea persoanei interesate în statul membru de origine dacă, din cauza legislației acelui stat, această întoarcere, după îndeplinirea unei activități profesionale într-un alt stat membru, ar avea consecințe defavorabile în comparație cu situația, în materie fiscală, a lucrătorilor care nu și-au exercitat dreptul la liberă circulație. Astfel de consecințe ar putea în acest fel să descurajeze un resortisant al unui stat membru să își părăsească țara de origine pentru a-și exercita activitatea pe teritoriul unui alt stat membru și de a face uz de dreptul său la liberă circulație (a se vedea în acest sens hotărârea din 7 iulie 1992, Singh, C-370/90, Rec., p. I-4265, punctele 19 și 23, și hotărârea din 11 iulie 2002, D'Hoop, C-224/98, Rec., p. I-6191, punctul 31).

76 Cu toate acestea, Tratatul CE nu garantează unui lucrător că transferul activităților sale într-un stat membru, altul decât cel în care domicilia înainte, nu va avea efecte din punct de vedere fiscal. Ținând seama de diferențele care există în acest domeniu între legislațiile statelor membre, un astfel de transfer poate fi pe plan fiscal, în funcție de caz, mai mult sau mai puțin avantajos sau dezavantajos pentru lucrător. Rezultă că, în principiu, un eventual dezavantaj față de situația în care acest lucrător își exercita activitățile înainte de respectivul transfer nu este contrar articolului 39 CE, cu condiția ca legislația în cauză să nu dezavantajeze acest lucrător față de cei care erau deja supuși unei astfel de impozitări (a se vedea hotărârile citate anterior Weigel, punctul 55, și Lindfors, punctul 34).

77 În aceste condiții, compatibilitatea taxelor în discuție în acțiunea principală cu articolul 39 CE va depinde în special de valoarea acestor taxe și de modalitățile de aplicare a acestora (a se vedea hotărârea Comisia/Danemarca, citată anterior, punctul 16).

78 În cazul de față, este de competența instanței de trimitere să verifice dacă dispozițiile naționale care reglementează taxele în discuție în acțiunea principală se întemeiază pe criterii obiective și dacă garantează, în special în ceea ce privește luarea în considerare a deprecierii reale a vehiculului supus taxării (a se vedea în acest sens hotărârea din 11 decembrie 1990, Comisia/Danemarca, C-47/88, Rec., p. I-4509, punctele 19-22, hotărârea Weigel, citată anterior, punctul 70, și hotărârea din 5 octombrie 2006, Nádasdi și Németh, C-290/05 și C-333/05, Rec., p. I-10115, punctele 47 și 51-57), că domnul Alevizos nu este pus într-o situație mai puțin favorabilă decât aceea în care se găsește un lucrător care a avut în permanență domiciliul în Grecia (a se vedea în acest sens hotărârea Lindfors, citată anterior, punctul 35).

79 Dacă instanța de trimitere constată existența unei astfel de situații mai puțin favorabile, atunci este de competența acesteia să examineze dacă această diferență de tratament este justificată de considerente obiective, independente de domiciliul persoanei în cauză, și proporționale cu obiectivul urmărit în mod legitim de dreptul național (a se vedea hotărârile citate anterior D'Hoop, punctul 36, și Lindfors, punctul 35).

80 Din moment ce litigiul din acțiunea principală poate intra sub incidența articolului 39 CE, nu este necesară pronunțarea asupra interpretării articolului 18 CE (a se vedea în acest sens hotărârea Oteiza Olazabal, citată anterior, punctul 26).

81 Având în vedere considerentele care precedă, trebuie răspuns la întrebarea adresată că:

— Accizele de tipul celor aflate în discuție în acțiunea principală intră în sfera de aplicare a scutirii fiscale prevăzute la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 83/183 din momentul în care se confirmă – ceea ce intră în competența instanței de trimitere să verifice – că se aplică în mod normal importului permanent, de către o persoană fizică, al unui vehicul pentru uz personal

provenind dintr-un alt stat membru. O taxă specială suplimentară unică de înmatriculare precum cea în discuție în acțiunea principală intră, de asemenea, în sfera de aplicare a respectivului articol 1 alineatul (1) din momentul în care se confirmă – ceea ce intră în competența instanței de trimitere să verifice – că este legată de operațiunea de import în sine al vehiculului.

— Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 83/183 trebuie interpretat în sensul că un membru al personalului administrației publice, al forțelor armate, al corpurilor de securitate sau al corpului portuar al unui stat membru, care locuiește cel puțin 185 de zile pe an într-un alt stat membru împreună cu membrii familiei sale în scopul de a îndeplini în acest din urmă stat o misiune de serviciu cu o durată determinată, are, pe durata acestei misiuni, domiciliul stabil, în sensul respectivului articol 6 alineatul (1), în acest alt stat membru.

— În ipoteza în care, după verificările efectuate de instanța de trimitere, ar rezulta că taxele în discuție în acțiunea principală nu ar intra în sfera de aplicare a scutirii fiscale prevăzute la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 83/183, această instanță va avea sarcina, având în vedere cerințele care decurg din articolul 39 CE, să verifice dacă aplicarea dreptului național care reglementează aceste taxe este de natură să garanteze că persoana care, în cadrul unui transfer de domiciliu, importă un vehicul în statul membru de origine nu este pusă, în privința acestor taxe, într-o situație mai puțin favorabilă decât aceea în care se găsesc persoanele care au domiciliul în mod permanent în acest stat membru și, eventual, dacă o astfel de diferență de tratament este justificată de considerente obiective, independente de domiciliul persoanei în cauză, și proporționale cu obiectivul urmărit în mod legitim de dreptul național.

Cu privire la cheltuielile de judecată

82 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Accizele de tipul celor aflate în discuție în acțiunea principală intră în sfera de aplicare a scutirii fiscale prevăzute la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 83/183/CEE a Consiliului din 28 martie 1983 privind scutirile de taxe aplicabile importurilor permanente de proprietăți ale persoanelor fizice dintr-un stat membru, astfel cum a fost modificată prin Directiva 89/604/CEE a Consiliului din 23 noiembrie 1989, din momentul în care se confirmă – ceea ce intră în competența instanței de trimitere să verifice – că se aplică în mod normal importului permanent, de către o persoană fizică, al unui vehicul pentru uz personal provenind dintr-un alt stat membru. O taxă specială suplimentară unică de înmatriculare precum cea în discuție în acțiunea principală intră, de asemenea, în sfera de aplicare a respectivului articol 1 alineatul (1) din momentul în care se confirmă – ceea ce intră în competența instanței de trimitere să verifice – că este legată de operațiunea de import în sine al vehiculului.

Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 83/183 trebuie interpretat în sensul că un membru al personalului administrației publice, al forțelor armate, al corpurilor de securitate sau al corpului portuar al unui stat membru, care locuiește cel puțin 185 de zile pe an într-un alt stat membru împreună cu membrii familiei sale în scopul de a îndeplini în acest din urmă stat o misiune de serviciu cu o durată determinată, are, pe durata acestei misiuni, domiciliul stabil, în sensul respectivului articol 6 alineatul (1), în acest alt stat membru.

În ipoteza în care, după verificările efectuate de instanța de trimitere, ar rezulta că taxele în discuție în acțiunea principală nu ar intra în sfera de aplicare a scutirii fiscale prevăzute la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 83/183, această instanță va avea sarcina, având în vedere cerințele care decurg din articolul 39 CE, să verifice dacă aplicarea dreptului național care reglementează aceste taxe este de natură să garanteze că persoana care, în cadrul unui transfer de domiciliu, importă un vehicul în statul membru de origine nu este pusă, în privința acestor taxe, într-o situație mai puțin favorabilă decât aceea în care se găsesc persoanele care au domiciliul în mod permanent în acest stat membru și, eventual, dacă o astfel de diferență de tratament este justificată de considerente obiective, independente de domiciliul persoanei în cauză, și proporționale cu obiectivul urmărit în mod legitim de dreptul național.

Semnături